

MARIO VARGAS LLOSA

Aventurile fetei dezmățate

Traducere din spaniolă și note de
MARIN MĂLAICU-HONDRARI

HUMANITAS
fiction

Pentru X, în amintirea vremurilor mărețe

I

Chiliencele

Vara aceea a fost fabuloasă. A venit Pérez Prado cu formația lui de doisprezece profesori, ca să însuflețească dansurile din timpul carnavalului la Club Terrazas Miraflores și la Lawn Tennis de Lima, în Plaza de Acho s-a organizat un campionat național de mambo care a fost un adevărat succes, în ciuda amenințărilor cardinalului Juan Gualberto Guevara, arhiepiscopul Limei, de a excomunica toate perechile participante, iar cartierul meu din Miraflores, Barrio Alegre, cu străzile Diego Ferré, Juan Fanning și Columb, s-a întrecut la miuță, ciclism, atletism și înot cu cartierul în care se află strada San Martín și am câștigat noi, firește.

În vara aceea din 1950 s-au petrecut lucruri nemaipomenite. Șchiopul Lañas, pentru prima dată, s-a dat și el la o fată – roșcata Seminauel –, iar ea, spre surpriza întregului district Miraflores, a fost de acord. De atunci, Șchiopul a uitat de șchiopătat și bătea străzile mândru nevoie mare, de parcă ar fi fost Charles Atlas. Tico Tirante s-a despărțit de Ilse și s-a cuplat cu Laurita, Víctor Ojeda s-a cuplat cu Ilse și s-a despărțit de Inge, Juan Barreto s-a cuplat cu Inge și s-a despărțit de Ilse. Vălmășagul sentimental din cartier a fost atât de mare, încât umblam năuci, iubirile apăreau și dispăreau, iar la plecarea de la petrecerile de sâmbătă noaptea, nu toate perechile erau aceleași ca la venire. „Ce dezmaț!“ se scandaliza mătușa mea Alberta, cu care locuiam de când muriseră părinții mei.

Valurile de la plaja Miraflores se spărgeau de două ori, mai întâi departe, la vreo două sute de metri de plajă, și cei mai curajoși dintre noi înotam până acolo, ca să dăm piept cu ele și să ne lăsăm purtați vreo sută de metri, până acolo unde valurile se stingeau din nou, dar numai pentru a reînvia în semețe prăvăliri, care ne luau pe sus iarăși și ne târau până la pietricelele de pe plajă.

Vara aceea extraordinară, când la petrecerile din Miraflores toată lumea a renunțat să mai danseze vals, *corridos*, blues, bolero și *huarachas*, pentru că a apărut mambo ca un uragan. Mambo, un cutremur care le-a făcut să țopăie, să salte, să se scâlâmbăie pe toate perechile de copilandri, adolescenți și adulți la petrecerile din cartier. Și probabil că la fel se întâmpla și în afara cartierului, la mama naibii, în Lince, Breña, Chorillos, sau în cartierele și mai exotice din La Victoria, din centrul Limei, Rímac și Porvenir, unde noi, cei din Miraflores, nu călcamerăm vreodată și nici nu credeam că o vom face cândva.

Și așa cum am trecut de la vâlsulețe și *huarachas*, de la samba și polca la mambo, tot așa am trecut de la patine și trotinete la bicicletă, iar unii, Tato Monje și Tony Espejo, de exemplu, la motocicletă, ba chiar vreo doi la mașină, ca fudulul cartierului, Luchín, care uneori îi fura tatălui său Chevroletul decapotabil și dădea cu noi o raită pe chei, de la Terrazas până la promontoriul Armendáriz, cu suta la oră.

Dar cel mai important eveniment din vara aceea a fost sosirea în Miraflores, din Chile, țara lor atât de îndepărtată, a două surori, a căror prezență atrăgătoare și inconfundabil fel de a vorbi repejor, mâncând ultimele silabe și încheind frazele cu o aspirație exclamativă care suna ca un „pué“, ne-au pus pe jar pe toți cei care tocmai trecuserăm de la pantalonii scurți la cei lungi. Iar pe mine, mai mult decât pe toți ceilalți.

Cea mică părea cea mare și invers. Cea mare se numea Lily, era puțin mai scundă decât Lucy și cu un an mai mare decât ea. Lily avea cel mult paispe sau cinspe ani, iar Lucy treispe sau paispe. Adjectivul atrăgătoare părea să fi fost inventat pentru ele, dar, chiar dacă Lucy era și ea atrăgătoare, totuși nu se putea compara cu sora ei, nu doar pentru că nu avea părul la fel de blond și mai scurt și pentru că se îmbrăca mai sobru decât Lily, ci pentru că era mai tăcută și, chiar dacă atunci când dansa făcea niște figuri și dădea din șolduri cu o îndrăzneală care-i lipsea oricărei fete din Miraflores, părea o fată discretă, rezervată și aproape lălâie în comparație cu acel titirez, cu acea vâlvătaie, acea flacăra pe comori care era Lily, atunci când, odată pus discul pe platan, mamboul începea să răsună și noi ne apucam de dansat.

Lily dansa cu multă grație, într-un ritm antrenant, zâmbind și fredonând melodia, aruncându-și brațele în sus, descoperindu-și genunchii și mișcând din talie și umeri într-așa fel încât tot trupșorul ei, modelat cu atâta sfidare și atâtea sinuozități de fustele și bluzele pe care le purta, părea să se înșurubeze în aer, să vibreze și să se dedea dansului din cap până în picioare. Celui care dansa mambo cu ea nu-i era deloc ușor, căci cum să faci față, fără să te poticnești, vârtejului diavolesc stârnit de acele piciorușe săltărețe? Imposibil! Trebuia să fii conștient din start că nu vei putea ține pasul și că toate perechile erau cu ochii pe sofisticările mamboistice ale lui Lily. „Ce zgâtie!“, zicea indignată mătușa mea Alberta, „dansează de parcă ar fi Tongolele¹, ca o rumbariță dintr-un film mexican“. „Eh, să nu uităm că-i chiliană“, își răspundea tot ea, „și virtutea nu e punctul forte al femeilor din țara aia“.

1. Nume de scenă al actriței Yolanda Yvonne Montes Farrington (n. 1932).

De Lily m-am îndrăgostit nebunește, cea mai romantică formă de îndrăgostire – se mai zicea și îndrăgostit lulea –, și, în vara aceea de neuitat, i-am cerut prietenia de trei ori. Prima dată într-unul dintre rândurile din spate ale cinematografului Ricardo Palma, care se afla în Parcul Central din Miraflores, în timpul unui matineu duminical, și mi-a zis că nu, era prea tânără ca să aibă un iubit. A doua oară, pe pista de patinaj cu roțile care s-a deschis exact în vara aceea, la capătul parcului Salazar, și mi-a zis că nu, mai avea nevoie de timp de gândire, căci, chiar dacă mă plăcea cât de cât, totuși părinții ei îi spusese să nu aibă iubit până nu termină clasa a opta, iar ea era abia a șaptea. Iar ultima oară, cu câteva zile înainte de scandal, la Cream Rica, pe strada Larco, în timp ce beam un milkshake de vanilie și, cum altfel, mi-a zis din nou că nu, ce rost avea să-mi zică da, căci la cum eram, oricum păream o pereche de îndrăgostiți. Când jucam adevăr sau provocare, la Marta acasă, nu ne puneau mereu pereche? Nu ne așezam unul lângă altul pe plaja Miraflores? La petreceri, nu dansa ea cu mine mai mult decât cu oricine altcineva? Așadar, la ce bun să-mi fi dat un da oficial, când tot Miraflores ne lua de iubiți? Cu înfățișarea ei de fotomodel, cu ochii negri și ațâțători și cu gurița ei cu buze cărnoase, Lily era cochetăria întruchipată în femeie.

„Îmi place totul la tine“, îi ziceam eu. „Dar cel mai mult și mai mult, felul în care vorbești.“ Era glumeață și originală, prin intonație și muzicalitate, atât de diferite de ale peruvienelor, dar și prin anumite expresii, vorbulițe și zicale, care pe noi, cei din cartier, ne băgau în noapte, încercând să ghicim ce voia să spună și dacă nu cumva era la mișto. Cât era ziulica de lungă, Lily nu făcea altceva decât să vorbească cu două înțeleșuri, în cimilituri, sau spunând niște bancuri atât de porcoase, încât fetele din cartier se îmbujorau la față. „Chiliencele astea mici astea sunt *groaznice*“, conchidea mătușa mea Alberta, scoțându-și și punându-și ochelarii cu

aerul ei de profesoară, îngrijorată că perechea aia de străine avea să arunce în aer morala din Miraflores.

La începutul anilor cincizeci, în Miraflores încă nu erau blocuri, numai căsuțe fără etaj, sau cel mult cu unul, cu grădini din care nu lipseau mușcatele, arborii de foc, dafinii, florile de hârtie, iarba și terasele pe care se cățarau iedera și caprifoiul, cu balansoarele în care vecinii așteptau noaptea sporovăind, învăluți în parfumul iasomiei. În unele parcuri erau arbori de coral, spinoși, cu flori roșii și roz, și aleile drepte și curate erau mărginite de tufișuri de plumeria, de duzi și jacaranda, iar pata de culoare era dată, ca florile într-o grădină, de cărucioarele galbene ale vânzătorilor de înghețată D'Onofrio, în costumele lor cu șorț alb și șapcă neagră, cu cozoroc, care băteau străzile zi și noapte, anunțându-și prezența cu ajutorul unui claxon a cărui tânguire prelungă mă ducea cu gândul la un corn muzical viking, la o reminiscență preistorică. În acel Miraflores încă se mai puteau auzi păsările ciripind, iar familiile tăiau un pin când fetele ajungeau la vârsta măritişului, căci, dacă nu făceau asta, sărmanele rămâneau fete bătrâne, ca mătușa mea Alberta.

Lily nu-mi zicea niciodată da, însă e adevărat că în afară de acea simplă formalitate, păream o pereche de îndrăgostiți sadea. Ne țineam de mână la matineurile de la Ricardo Palma, Leuro, Montecarlo sau Colina și, chiar dacă nu se putea spune că ne giugiuleam în întunericul sălii, cum făceau perechile mai vechi – giugiuli era un cuvânt care cuprindea de la săruturi nevinovate până la mozoale și atingeri nerușinate, care erau considerate păcate de moarte și trebuia să le mărturisești preotului în cele douăspre vineri de peste an –, totuși Lily mă lăsa să o pup pe obraz, pe urechiușe, pe colțul gurii și, uneori, pentru o clipită, își atingea buzele de ale mele, apoi și le îndepărta, făcând o mimică melodramatică: „Nu, nu, așa ceva chiar nu, slabule.“ „Ai ajuns ca mielul la tăiere, slabule, ești numai piele și os, slabule, pici de pe picioare de

la atâția cartofi dulci, slabule“, râdeau de mine prietenii mei din cartier. Niciodată nu-mi ziceau pe nume – Ricardo Somocurcio –, foloseau mereu porecla. Nu exagerau deloc: eram îndrăgostit lulea de Lily.

Din cauza ei, în vara aceea, m-am luat la pumni cu Luquen, unul dintre cei mai buni prieteni de-ai mei. O ardeam, ca de obicei, cu fete și băieți din cartier la intersecția străzilor Colón și Diego Ferré, în grădina familiei Chacaltana, când Luquen s-a trezit să facă pe deșteptul zicând că chiliencele alea mici erau niște închipuite, căci nu erau blonde adevărate, ci oxigenate și că, pe la spatele meu, lumea din Miraflores începuse să le zică Cucarachas¹. M-am repezit să-i trag o directă în bărbie, dar a apucat să se ferească și ne-am dus să ne încheiem socotelile la capătul cheiului Reserva, lângă promontoriu. Nu ne-am vorbit o săptămână, până când, la prima petrecere, fetele și băieții din cartier au reușit să ne împace.

Lui Lily îi plăcea să-și petreacă după-amiezile în colțul acela din parcul Salazar, plin cu palmieri, datură și clopoței, unde ne cocoțam pe zidul de cărămidă roșie și contemplam întreg golful Limei, așa cum comandantul unei nave contemplă din cabina de comandă marea. Dacă cerul era senin, și aș putea oricând să jur că în vara aceea cerul a fost mereu fără nori, iar soarele a strălucit peste Miraflores în fiecare zi, se zărea acolo, în fundal, la capătul oceanului, discul roșu, aruncând vâlvătăi, luându-și rămas-bun cu raze și scânteieri, în timp ce se îneca în apele Pacificului. Lily se concentra cu aceeași expresie de fervoare pe față cu care mergea la misa de la doișpe la biserica din Parcul Central, rămânea cu privirea fixată pe mingea aceea de jar, așteptând clipa când apele înghițeau ultima dără de lumină, ca să-și pună o dorință pe care astrul, sau Dumnezeu, să o îndeplinească. Îmi puneam

1. Libărci.

și eu o dorință, dar credeam numai pe jumătate că mi se va îndeplini. Era aceeași, bineînțeles: ca ea să-mi spună în sfârșit da, să fim împreună, să ne giugiulim, să ne iubim, să ajungem să ne logodim, și apoi să ne căsătorim și să ajungem să trăim la Paris, bogați și fericiți.

De când mă știam, visam să trăiesc la Paris. Probabil a fost vina tatălui meu, a cărților de Paul Féval, Jules Verne, Alexandre Dumas și atâția alții pe care mi le-a dat să le citesc, înainte de a muri în accidentul care m-a lăsat orfan. Romanele alea mi-au împuiat capul cu aventuri și m-au convins că viața în Franța era mai plină, mai fericită și mai minunată, cea mai cea decât oriunde altundeva. De aceea, pe lângă orele de engleză de la Institutul peruviano-nord-american, am convins-o pe mătușa Alberta să mă înscrie și la Alliance Française, de pe strada Wilson, acolo unde mergeam de trei ori pe săptămână ca să învăț limba franțuzilor. Chiar dacă-mi plăcea să mă distrez cu tovarășii mei din cartier, eram destul de silitor, luam note bune și îmi plăceau limbile străine.

Când adunam destui bani de buzunar, o invitam pe Lily la un ceai – încă nu era la modă să zici *gustare* – la Prăvălioara Albă, cu fațada ei ca zăpada, cu măsuțele cu umbrelă așezate pe trotuar și cu prăjiturile de basm – pișcoturi, fursecuri cu *dulce de leche*, rulouri! – chiar la capătul străzilor Larco și Arequipa și al promenadei Ricardo Palma, umbrită de coroanele ficușilor imenși.

Să merg la Prăvălioara Albă cu Lily ca să mâncăm o înghețată sau o prăjitură era o fericire umbrită, of, mai mereu, de prezența surorii ei, Lucy, pe care trebuia să o suport la toate ieșirile noastre. Ea umbla coadă udă după noi, stricându-mi planurile și împiedicându-mă să stau de vorbă între patru ochi cu Lily, pentru a-i spune toate lucrurile alea frumoase pe care visam să i le șoptesc la ureche. Dar, chiar și atunci când, din cauza lui Lucy, în conversațiile noastre nu puteam apărea anumite subiecte, era de neprețuit să stau

lângă ea, să văd cum îi dansa coada de fiecare dată când dădea din cap, provocarea din ochii ei de culoarea mierii întunecate, să ascult felul ei de a vorbi atât de diferit și să întrezăresc, uneori, ca din întâmplare, în decolteul bluzei ei strâmte, începutul acelor sânișori care împungeau deja, rotunzi, cu sfârcuri proaspete și, fără îndoială, tari și catifelati ca niște fructe necoapte.

„Nu știi ce caut eu aici, cu voi, ca musca-n lapte“, se scuza uneori Lucy. O mințeam: „Ce-ți veni, suntem bucuroși că stai cu noi, nu-i așa, Lily?“ Lily râdea, cu un drăcușor batjocoritor în ochi și cu expresia ei favorită: „Ba da, pfuuuu...“

Să facem o plimbare pe bulevardul Pardo, pe alea cu ficuși invadați de păsări cântătoare, printre căsuțele înșirate de ambele părți, cu grădini și terase pe care alergau băieții și fetițe sub supravegherea doicilor în costumele lor albe, scrobite, a devenit un adevărat ritual al acelei veri. Din cauza prezenței lui Lucy nu puteam vorbi cu Lily despre ce aș fi vrut, așa că îndreptam conversația spre subiecte obișnuite: planuri de viitor, de exemplu, când, după ce aveam să ajung avocat, mă voi duce la Paris, ocupând o funcție în diplomatie – pentru că acolo, la Paris, viața era viață, Franța era țara culturii – sau poate că aveam să intru în politică, pentru a o ajuta puțin pe această biată Peru să fie din nou mare și prosperă, ceea ce însemna că va trebui să-mi amân o vreme călătoria în Europa. Dar lor ce le-ar plăcea să facă atunci când vor fi mari? Lucy, cu capul pe umeri, avea țeluri foarte precise: „Mai întâi, să termin colegiul. Apoi, să-mi găsesc o slujbă bună, poate într-un magazin de discuri, trebuie să fie distractiv la culme.“ Lily se gândea la o agenție de turism sau la o companie de aviație, stewardesă, dacă va reuși să-i convingă pe părinții ei, astfel ar putea călători gratis prin toată lumea. Sau poate actriță, dar nu ar fi de acord niciodată să fie filmată în bikini. Să călătorească, să călătorească, să cunoască toate țările din lume, asta i-ar fi plăcut cel mai

Cuprins

I. Chiliencele	7
II. Luptătorul de gherilă	23
III. Portretist de cai în <i>swinging London</i>	88
IV. Tălmaciul de la Château Meguru.	140
V. Copilul fără voce.	191
VI. Arquímedes, constructor de diguri	273
VII. Marcella în Lavapiés	315